

Dienstplichtigen in Zweden werden onvrijwillig vader na sperma-afgifte in jaren zestig en zeventig

Zweedse soldaten in uniform voor het koninklijke paleis in Stockholm. Beeld Getty Images

Verschillende Zweedse dienstplichtigen die in de jaren zestig van de vorige eeuw sperma doneerden voor wetenschappelijk onderzoek zijn onvrijwillig vader geworden. Hun sperma werd heimelijk gebruikt voor inseminaties in het academisch ziekenhuis van Uppsala, blijkt uit onderzoek van het Zweedse onderzoeksprogramma *Uppdrag granskning*.

JEROEN VISSER 25 oktober 2023, 09:14

In een onderzoeksproject eind jaren zestig en begin jaren zeventig werd de mogelijkheid getest om sperma in vloeibare stikstof in te vriezen. Dienstplichtigen verbonden aan een militair instituut in studentenstad Uppsala kregen een vergoeding als ze sperma leverden voor het onderzoek. De vergoeding was 50 kronen, indertijd goed voor tien dagvergoedingen in het leger.

Uit DNA-onderzoek blijkt nu dat zeker drie van de dienstplichtigen de biologische vader zijn van een of meerdere kinderen die met behulp van het inseminatieprogramma van het ziekenhuis in Uppsala ter wereld zijn gekomen. “Het duizelt me een beetje. Ik weet niet hoe ik ermee om moet gaan”, zegt een van hen in het programma van de Zweedse publieke omroep SVT.

De baas van het spermaonderzoek was de bekende Zweedse vruchtbaarheidsarts Carl Gemzell, die in 2007 overleed. De hoogleraar verwierf bekendheid met de ontwikkeling van een hormoonpreparaat voor vrouwen die geen kinderen konden krijgen. Daarmee legde hij het fundament voor hedendaagse vruchtbaarheidsbehandelingen, inclusief IVF. Ook stond hij aan de basis van de zwangerschapstest. “Wat hij heeft gedaan is baanbrekend. Maar ik kan natuurlijk niet uitleggen of verdedigen wat er is gebeurd met het sperma van de dienstplichtigen”, aldus de directeur van het ziekenhuis tegen de SVT.

NIEUWE FAMILIE

Een van de dienstplichtigen verwekte zonder het te weten drie dochters. “Als ik dit van tevoren had geweten, had ik er nooit aan meegedaan”, zegt hij in het programma. Hij heeft ervoor gekozen anoniem te blijven, ook voor zijn donorkinderen.

Een van die donorkinderen, de nu 51-jarige Teresia Jack, verkeerde tot voor kort in de veronderstelling dat haar biologische vader een geneeskundestudent was. Dat had het ziekenhuis haar verteld. In het programma zegt ze nieuwsgierig te zijn naar haar familie. “Ik had geen zus en nu heb ik er twee.